

บทที่ 2

เอกสารผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการกำจัดขยะในเขตเทศบาล ตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษาได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและ รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐานสำหรับการกำหนดกรอบแนวทางความคิดสำหรับการ ศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย
3. พฤติกรรมในการกำจัดขยะ
4. ข้อมูลพื้นฐานของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

พฤติกรรมในการกำจัดขยะ คำว่า พฤติกรรม (behavior) คือ กิริยาอาการที่แสดงออก หรือเกิดปฏิกิริยาเมื่อเผชิญกับสิ่งภายนอก การแสดงออกนั้นอาจเกิดจากอุปนิสัยที่ได้สะสม หรือ เกิดจากความเคยชินอันได้รับจากประสบการณ์ หรือการศึกษาอบรมก็ตาม (อรุณ รักธรรม, 2540)

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนที่อยู่ร่วมกันในชุมชน แสดงออกถึง ความประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือ เพื่อให้กิจกรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมได้รับการแก้ไข หรือปรับปรุงให้เหมาะสมกับสภาพชุมชนที่ต้องดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันต่อไปโดยปกติสุข

ปัจจุบันวิถีชีวิตของประชาชนถูกกระทบจากสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้น ไม่ว่าจะเป็นสภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ทำให้เกิดสภาพการต่างคนต่างอยู่ มุ่งหวังที่จะ แก้ปัญหาของตนเองให้อยู่รอดไปในแต่ละวัน ไม่มีความสนใจต่อสังคมรอบข้าง ทำให้ปัญหา ตามมาหลายด้านที่นับวันจะเพิ่มมากยิ่งขึ้น จึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมซึ่ง กันและกัน ช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างตรงกับความต้องการของทุกคน เพื่อที่จะให้ได้ แนวทางในการพิจารณาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนวคิดของนักวิชาการหลาย

ท่านที่ได้ศึกษาและรวบรวมไว้ ดังนี้

ความหมายและหลักการสำคัญ เกี่ยวกับนโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้กับประชาชนในชุมชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชุมชน สมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน (ไพรัตน์ เตชะรินทร์, 2527, หน้า 6-7)

การมีส่วนร่วมของชุมชน เริ่มจากการวางแผนโครงการ การเสียสละกำลังแรงงาน วัสดุเงิน หรือทรัพยากรใด ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน (พัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์, 2527, หน้า 145)

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง (ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, 2526, หน้า 20)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเข้าให้กระทำการบรรลุจุดหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2527, หน้า 18)

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการกระทำที่ประชาชนมีความสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดการเปลี่ยนแปลงเพื่อตัวประชาชนเอง โดยให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อตนเองและมีส่วนดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ปรารถนา ทั้งนี้ต้องมีใช่เป็นการกำหนดกรอบความคิดจากบุคคลภายนอก (สุจินต์ ดาววีระกุล, 2527, หน้า 18)

การมีส่วนร่วม (participation) เป็นผลมาจากการเห็นพ้องต้องกันในเรื่องของความต้องการและทิศทางของการเปลี่ยนแปลง และความเห็นพ้องต้องกันนั้นจะต้องมีมากพอจนเกิดความคิดริเริ่มโครงการเพื่อการนั้น ๆ เหตุผลเบื้องต้นของการที่คนเราสามารถรวมกันได้ ควรจะต้องมีความตระหนักว่า ปฏิบัติการทั้งหมดหรือการกระทำทั้งหมดที่ทำโดยหรือทำในนามกลุ่มนั้นกระทำผ่านองค์การ (organization) ดังนั้น องค์การจะต้องเป็นเสมือนตัวนำให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการได้ (อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง, 2522, หน้า 19)

การมีส่วนร่วมเป็นพฤติกรรมที่ประชาชนหรือคนที่อยู่ร่วมกันในสังคมได้พัฒนาปัญญาความรู้ ความสามารถ โดยแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสังคม สิ่งแวดล้อม หรือสิ่งที่ตนอาศัยอยู่ (นิภาภรณ์ เกียรติสุข, 2539, หน้า 7)

พยัคฆพันธ์ (Payakapan, 1980, P.23) ได้สรุปแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของหลักการพัฒนาชุมชน ซึ่งจะนำประชาชนให้บังเกิดการพึ่งตนเอง และความเชื่อมั่นในการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ทำให้เกิดความสามารถและ

ประสิทธิภาพ

สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมจากแนวคิดข้างต้นได้ว่า การมีส่วนร่วม คือ การร่วมมือในการปฏิบัติงาน การร่วมรับผิดชอบของประชาชนในสังคม เพื่อการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นไปในแนวทางที่พึงประสงค์ โดยกระทำผ่านกลุ่มชุมชนหรือองค์การที่เกี่ยวข้อง

นโยบายการกำจัดการขยะของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง อำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น โดยให้เทศบาลฯ ตำบลเกาะสีชังดำเนินการตามมาตรา 16(18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย โดยกำหนดเป็นนโยบาย ดังนี้

1. เร่งรัดการกำจัดขยะมูลฝอยให้ได้คุณภาพและเป็นไปตามหลักวิชาการ เพื่อให้เกิดความสะอาดสวยงาม
2. จัดวางแผนการกำจัดขยะมูลฝอยในท้องถิ่นโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะมูลฝอย
3. จัดหาภาชนะใส่ขยะมูลฝอยให้ชุมชนในท้องถิ่น โดยวิธีการคัดแยกขยะมูลฝอย สร้างจิตสำนึกให้กับประชาชนในท้องถิ่น โดยจัดให้มีการฝึกอบรมและร่วมกันพัฒนา

รูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนา คือ

1. ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมตลอดถึงความต้องการของชุมชน
2. ร่วมค้นหา และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชน หรือเพื่อสร้าง สรรสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัด หรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. การร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน

7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลให้ใช้เป็นประโยชน์ได้ต่อไป

เจมส์ คีดี ปิ่นทอง (2525, หน้า 11-13) ได้แบ่งขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

พัฒน์ บุญยรัตน์พันธ์ (2527, หน้า 145) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนจะต้องมีขึ้นตลอด ตั้งแต่การวางแผนโครงการ การเสียสละกำลัง แรงงาน วัสดุ กำลังเงิน หรือทรัพยากรใด ๆ ที่ มีอยู่ในชุมชน

กรรณิการ์ ชมดี (2524, หน้า 13) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (attendance at meetings)
2. การมีส่วนร่วมออกเงิน (financial contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (membership on committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (position of leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (interviewer)
6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน (solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่ม (entrepreneur)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงานหรือเป็นลูกจ้าง (employee)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (material contribution)

ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชนบทมี 7 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจขั้นต้น (preliminary reconnaissance)
2. การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (priority problem identification

studies)

3. การแสวงหาแนวทางแก้ไข (search for solutions)
4. การกำหนดทางแก้ไขปัญหา (assessment of solutions)
5. การปฏิบัติตามโครงการ (project implementation)
6. การประเมินผลโครงการ (formal project evaluation)
7. การพิจารณาทบทวนโครงการเพื่อดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ (project reconsideration of completion)

จากแนวคิดในเรื่องขั้นตอนและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชน ข้างต้น สรุปได้ดังนี้

1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา หรือความต้องการของประชาชน วิธีการแก้ไขปัญหารวมถึงการตัดสินใจให้มีการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพของชุมชนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ถูกต้องกับความต้องการ
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบทุกขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนการประเมินผล

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน

มีผู้ให้แนวคิดในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537, หน้า 183) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร เป็นต้น
2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วย ทั้ง ๆ ยังไม่มีความศรัทธา หรือความเต็มใจอย่างเต็มที่ที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากของแรงผู้น้อยก็ช่วย เป็นต้น
3. อำนาจบังคับ ที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่า ทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ เช่น บีบบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส เป็นต้น

จากแนวคิดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม คือ ความศรัทธา ความเกรงใจต่อสิ่งที่เคารพนับถือ หรือผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า รวมทั้งปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง คือ สถานภาพทางสังคม สถานภาพทางเศรษฐกิจ สถานภาพทางอาชีพและที่อยู่อาศัย โดยบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจสูงจะเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนมากกว่าบุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจต่ำ

แนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอย มีผลการศึกษาได้รวบรวมไว้ ดังนี้ พัทธี หอวิจิตร (2529, หน้า 9) กล่าวว่า การจัดการมูลฝอย หมายถึงหลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้ง การเก็บชั่วคราว การรวบรวมการขนถ่ายและการขนส่ง การแปรรูปและการกำจัดมูลฝอย โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรม ความสวยงาม การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และที่สำคัญที่สุด คือ การยอมรับของสังคม

ปรีดา แยมเจริญ (2531, หน้า 13) กล่าวว่า มูลฝอยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น อันเนื่องมาจากการดำรงชีวิตของมนุษย์ นับวันแต่จะมีเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณ และองค์ประกอบอย่างยากที่จะหลีกเลี่ยง การจัดการมูลฝอยที่ไม่ถูกต้อง ทำให้เกิดความเสื่อมเสียต่อสภาพแวดล้อม อันมีผลกระทบต่อสุขภาพและความเป็นอยู่ของมนุษย์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ชุมชนจะต้องดำเนินการจัดการมูลฝอย ด้วยวิธีการที่ถูกต้องตามหลักสุขภาพไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม ได้แก่ พื้นดิน แหล่งน้ำ อากาศ และการจัดการมูลฝอย ไม่ใช่เพียงแต่กำจัดให้หมดไปแต่เพียงอย่างเดียว แต่จะต้องทำให้เกิดผลประโยชน์ตอบแทนให้มากที่สุดด้วย

เกรียงศักดิ์ อุดมสินโรจน์ (2537, หน้า 272) กล่าวว่า การจัดการขยะมูลฝอย หมายถึงหลักการในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย การเก็บขยะชั่วคราวไว้ในภาชนะ การรวบรวมขยะมูลฝอย การขนถ่ายและขนส่ง การแปรรูปของขยะมูลฝอย และกำจัดขยะมูลฝอย โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดในทางสุขอนามัย ทัศนียภาพ เศรษฐศาสตร์ การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและการยอมรับของสังคม

จากแนวความคิดเกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า ขยะมูลฝอยเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะมีปริมาณเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนของประชาชนที่นับวันจะเพิ่มมากขึ้น จำเป็นต้องหาวิธีจัดการอย่างถูกต้อง เพื่อลดปัญหาที่จะเกิดขึ้น กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน

กระบวนการกำจัดขยะมูลฝอย

วิธีการและขั้นตอนดำเนินงานในการกำจัดขยะมูลฝอยที่สำคัญ ๆ ได้แก่ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2542, หน้า 5-7)

1. การเก็บรวบรวม (storage and collection) เริ่มตั้งแต่การเก็บขยะมูลฝอยใส่ไว้ในภาชนะ ไปจนถึงการรวบรวมขยะมูลฝอยจากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำไปใส่ในยานพาหนะเพื่อที่จะ

ขนถ่ายต่อไปยังแหล่งกำจัด หรือทำประโยชน์อื่น ๆ แล้วแต่กรณี

2. การขนส่ง (transportation) เป็นการนำขยะมูลฝอยที่เก็บรวบรวมจากชุมชนใส่ในยานพาหนะแล้วนั้น ไปยังสถานที่กำจัดหรือทำประโยชน์อย่างอื่น ซึ่งอาจเป็นการขนส่งโดยตรงจากแหล่งกำเนิดเลยทีเดียว หรืออาจขนไปพักรวมไว้ที่ใดที่หนึ่งซึ่งเรียกว่า สถานีขนถ่ายก่อนก็ได้

3. การแปรรูป (processing) เป็นวิธีการที่จะทำให้ขยะมูลฝอยสะดวกแก่การเก็บขนหรือนำไปใช้ทำประโยชน์อย่างอื่น การแปรรูปนี้อาจทำได้โดยการบดอัดเป็นก้อน คัดแยกเอาส่วนที่ยังใช้ประโยชน์ได้ออกไปใช้ ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

4. การกำจัดหรือทำลาย (disposal) เป็นวิธีการกำจัดขยะมูลฝอยขั้นสุดท้าย เพื่อให้ขยะมูลฝอยนั้น ๆ ไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษต่อสภาพแวดล้อมอันมีผลกระทบต่อสุขภาพ และความเป็นอยู่ของมนุษย์ต่อไป

วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยนั้นสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ เช่น นำไปกองทิ้งบนพื้นดิน (dumping on land) ทิ้งทะเล (dumping at sea) นำไปเลี้ยงสุกร (hog feeding) หมักทำปุ๋ย (composting) เผากลางแจ้ง (open burning) เผาในเตาเผา (incineration) และการฝังกลบที่ถูกสุขลักษณะ (sanitary landfill) เป็นต้น การกำจัดขยะมูลฝอยที่กล่าวมานี้ บางวิธีก็ไม่ได้เป็นการกำจัดที่ถูกต้อง ทำให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม และมีผลกระทบต่อสุขภาพของบุคคลและชุมชนได้ วิธีการกำจัดขยะมูลฝอยที่เชื่อถือได้ว่าถูกสุขลักษณะนั้นควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ไม่ทำให้เป็นแหล่งอาหารและแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์และแมลงนำโรค เช่น หนู แมลงวัน ยุง แมลงสาบและสุนัข เป็นต้น
2. ไม่ทำให้เกิดการปนเปื้อนแก่แหล่งน้ำ ทั้งแหล่งน้ำผิวดิน (surface water) และแหล่งน้ำใต้ดิน (underground water)
3. ไม่ทำให้เกิดมลพิษต่อสภาพแวดล้อม
4. ไม่ทำให้เห็นเหตุแห่งความรำคาญ อันเนื่องมาจากเสียง กลิ่น ควัน ผง และฝุ่นละออง
5. ไม่ทำให้เสื่อมเสียแก่ทัศนียภาพ

จะเห็นได้ว่าวิธีการกองทิ้งบนพื้นดิน การนำไปทิ้งทะเล รวมทั้งการเผากลางแจ้งนั้นยังไม่ถือว่าเป็นวิธีการกำจัดที่ถูกสุขลักษณะ เพราะทำให้เกิดปัญหามลพิษต่อสภาพแวดล้อมมากมาย ส่วนวิธีการหมักทำปุ๋ย การนำไปเลี้ยงสัตว์ และการคัดแยก ก็มีใช่เป็นการกำจัดที่แท้จริง เป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการจัดการ วิธีการกำจัดขั้นสุดท้ายซึ่งเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปว่าถูกสุขลักษณะในปัจจุบัน ได้แก่ การเผาในเตาเผา (incineration) และการฝังกลบ (sanitary landfill)

จากแนวคิดในเรื่องกระบวนการกำจัดขยะเบื้องต้น เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะในปัจจุบัน ประชาชนมักจะรวมตัวต่อต้านการนำขยะไปทิ้งใกล้ถิ่นที่อยู่ของตนเอง ซึ่งปรากฏเป็นข่าวในสื่อมวลชนมาโดยตลอด ดังนั้น ท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อเตรียมการสำหรับกระบวนการกำจัดขยะขั้นสุดท้าย ที่ต้องมีวิธีการถูกต้องและเป็นที่ยอมรับของชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำจัดขยะมูลฝอย

ประชาชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการทำให้เกิดขยะมูลฝอย ดังนั้นประชาชนเช่นกันต้องมีส่วนร่วมในการกำจัดขยะ (กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม, 2542, หน้า19, 22-24)

ประชาชนย่อมมีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยในเขตบ้านเรือนของตนเอง ตลอดถึงการทิ้งขยะมูลฝอยในภาชนะรองรับระหว่างสัญจรไปมา สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มักพบว่าประชาชนยังให้ความร่วมมือในการดำเนินการด้านขยะมูลฝอยยังไม่ได้พอ การประชาสัมพันธ์นับเป็นกลยุทธ์ที่จะแก้ไขปัญหานี้ได้ โดยกระตุ้นหรือเร่งรัดให้ประชาชนมีจิตสำนึก และให้ความร่วมมือมากขึ้น ซึ่งมีวิธีการที่ประชาชนทั่วไปจะให้ความร่วมมือในเรื่องดังต่อไปนี้ที่จะมีส่วนสำคัญอย่างมากที่จะลดปัญหาขยะมูลฝอยให้น้อยลง คือ

1. ลดการขนขยะเข้าบ้าน เช่น ถุงพลาสติก ถุงกระดาษ กระดาษห่อของ โฟม หนังสือพิมพ์ ฯลฯ หากท่านมีความจำเป็นต้องใช้สิ่งเหล่านี้จริง ๆ ไม่ควรใช้ให้บ่อยครั้งเกินไป และเมื่อท่านจะขนอะไรเข้าบ้าน ขอให้คิดถึงถึงความจำเป็นสักนิดว่า สิ่งนั้นจะก่อให้เกิดขยะในปริมาณเท่าใด มิใช่เห็นแก่ความสะดวกสบายเพียงอย่างเดียว แล้วท่านก็จะสามารถลดปริมาณขยะภายในบ้านได้

2. นำสิ่งของที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า หรือนำสิ่งของที่ไม่ใช้แล้วมาหมุนเวียนดัดแปลงใช้ประโยชน์อีก เช่น ถุงพลาสติก ถุงกระดาษที่ไม่เปราะเปื้อน ให้เก็บไว้ใช้ใส่ของอีก ส่วนขวดแก้ว ขวดพลาสติก กระป๋องเครื่องดื่ม ก็สามารถนำมาดัดแปลงใช้ประโยชน์ได้อีกมาก สำหรับกระดาษที่ใช้ในสำนักงานชนิดสีขาว สามารถนำมาใช้อีกด้านหนึ่งได้ โดยอาจนำมาทำกระดาษทดเลข กระดาษจดบันทึกโทรศัพท์หรือใช้ห่อของได้

3. การใช้ผลิตภัณฑ์ชนิดเติม ปัจจุบันผู้ผลิตสินค้าชนิดเติมหรือที่เรียกว่า “refill” ซึ่งได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางเพราะนอกจากจะราคาถูกกว่าแล้ว ยังเป็นการลดบรรจุภัณฑ์ที่หีบห่อในส่วนที่เป็นขยะภายในบ้านได้ด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นการลดต้นทุนในการใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการผลิต อันเป็นการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมโดยทางอ้อมได้อีกด้วย สินค้าที่นิยมผลิตเป็นชนิดเติม

ส่วนใหญ่เป็นสินค้าที่ใช้ภายในบ้าน ได้แก่ น้ำยาล้างจาน ผงซักฟอก น้ำยาปรับสภาพผ้า สบู่เหลว รวมถึงอาหาร และเครื่องดื่มสำเร็จรูปหลายชนิด

4. พยายามหลีกเลี่ยงการใช้โฟม และพลาสติก หากเป็นไปได้ไม่ควรใช้เลยจะดีกว่า แม้ว่าจะมีการประชาสัมพันธ์ว่าเป็นถุงพลาสติกที่สามารถย่อยสลายได้ในแสงอาทิตย์ แต่ถุงพลาสติกนั้นจะต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสมจึงจะสามารถย่อยสลายได้ เช่น มีแสง และความชื้นพอเหมาะ ซึ่งอาจใช้ระยะเวลาในการย่อยสลายนานนับปี ควรใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าสำหรับใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก จะดีกว่า และสามารถใช้ได้หลายครั้ง เป็นการช่วยลดการเกิดขยะมูลฝอยจากถุงพลาสติกได้

5. แยกประเภทขยะมูลฝอยภายในบ้านเพื่อสะดวกแก่ผู้เก็บขน และยังสามารถนำขยะบางชนิดไปขายเพิ่มรายได้ให้เข้าบ้านได้อีกด้วย

6. แปรสภาพขยะมูลฝอยให้เป็นปุ๋ย ขยะที่ย่อยสลายได้ เช่น เศษพืชผัก ใบไม้ สามารถนำมาหมักทำปุ๋ยใส่ต้นไม้และบำรุงดิน เป็นการลดการซื้อปุ๋ยเคมีซึ่งนอกจากราคาแพงแล้วยังมีส่วนพิษตกค้างด้วย

7. ลดปริมาณขยะมูลฝอยอันตรายในบ้าน อาจทำได้ด้วยการรักษาความสะอาดภายในบ้าน จัดสิ่งของเครื่องใช้ให้มีระเบียบ กำจัดเศษอาหารเศษภาชนะแตกหัก หรือที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ทิ้ง ซึ่งนอกจากจะทำให้บ้านเรือนสวยงามเป็นระเบียบแล้ว ยังป้องกันสัตว์พาหะที่นำเชื้อโรคจากขยะมูลฝอยมาสู่คนได้ด้วย เช่น หนู แมลงสาบ แมลงวัน มารบกวน หากมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีในการกำจัดสัตว์เหล่านั้น ควรหันมาใช้วิธีทางธรรมชาติที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมแทน เช่น การใช้การบูรป้องกันมด และแมลงสาบ เป็นต้น จะช่วยลดขยะมูลฝอยที่เป็นกระป๋องสารเคมี ป้องกันแมลงภายในบ้านได้ นอกจากนี้เพื่อนเป็นการลดการทิ้งหลอดฟลูออเรสเซนต์ที่เป็นพิษควรเลือกใช้หลอดประหยัดไฟชนิดหลอดคอม ซึ่งนอกจากจะมีอายุการใช้งานที่ยาวนานมากแล้ว ยังช่วยในการประหยัดไฟฟ้าลดค่าใช้จ่ายได้อีกด้วย

8. เก็บรวบรวมขยะมูลฝอยภายในบ้านให้เรียบร้อย ใส่ในภาชนะที่ถูกหลักสุขาภิบาล เพื่อความสะดวกแก่พนักงานเก็บขน และขยะมูลฝอยที่เป็นเศษอาหาร ควรเก็บรวบรวมใส่ถุงให้เรียบร้อย เพื่อเวลาเก็บขนจะได้ไม่หกเลอะเทอะ สกปรก และก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นในระหว่างที่รอพนักงานมาเก็บรวบรวม

จากวิธีการดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าประชาชนต้องตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอย โดยต้องให้ความร่วมมือกับองค์กรที่ทำหน้าที่กำจัดขยะมูลฝอยอย่างจริงจัง เพราะการติดตามเก็บขยะ

ที่ผู้ไม่รับผิดชอบทั้งอยู่ในบริเวณโดยทั่วไป นอกอาณาเขตที่กำหนดไว้เป็นข้อจำกัดสำหรับทางปฏิบัติงานขององค์กรรับผิดชอบที่จะกระทำได้อย่างทั่วถึง

คำว่า พฤติกรรม (Behavior) คือ กิริยาอาการที่แสดงออกหรือเกิดปฏิกิริยาเมื่อเผชิญกับสิ่งภายนอก การแสดงออกนั้นอาจเกิดจากอุปนิสัยที่ได้สะสม หรือเกิดจากความเคยชินอันได้รับจากประสบการณ์และการศึกษาอบรมก็ตาม การแสดงออกนี้อาจเป็นได้ทั้งในรูปคล้ายตามหรือต่อต้าน และอาจเป็นได้ทั้งคุณและโทษต่อเจ้าของพฤติกรรมเอง และต่อสิ่งภายนอก

พฤติกรรมในการกำจัดขยะของครัวเรือน หมายถึง การกระทำที่แสดงออกมา โดยมีความสัมพันธ์กับความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. ความรู้ในการกำจัดขยะ เกี่ยวกับโทษ ประโยชน์ ปริมาณขยะ
2. ทักษะในการกำจัดขยะ รู้จักมองปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับด้านสุขภาพ อนามัย และสภาวะแวดล้อม
3. การปฏิบัติที่ถูกต้องในการกำจัดขยะ ควรมีการแยกถัง นำขยะมาเป็นประโยชน์ โดยใช้หลัก 5 R'S เพื่อเป็นการลดปริมาณขยะ

ข้อมูลทั่วไปของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง

ที่ตั้งและอาณาเขต

เทศบาลตำบลเกาะสีชังมีพื้นที่ทั้งหมดอยู่บนเกาะสีชัง โดยมีพื้นที่ประมาณ 7.9 ตารางกิโลเมตร เกาะสีชังตั้งอยู่บริเวณอ่าวไทย ตรงกันข้ามกับอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ห่างกันประมาณ 12 กิโลเมตรและอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 117 กิโลเมตร

เกาะสีชังมีเกาะบริวารน้อยใหญ่รวม 8 เกาะ (อยู่นอกเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชัง) คือ เกาะขามใหญ่ เกาะขามน้อย เกาะปรง เกาะวันดอกไม้ เกาะยายท้าว เกาะค้างคาว เกาะท้ายตาหมื่น และเกาะสับปันยี่ฮ่อ

เกาะสีชังมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ จรดทะเลเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ทิศใต้ จรดทะเลเขตอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี

ทิศตะวันออก จรดทะเลเขตอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ทิศตะวันตก จรดทะเลเขตอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

สภาพภูมิประเทศ

เทศบาลตำบลเกาะสีชังมีสภาพภูมิประเทศเป็นเกาะโดยมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขา ไซดหิน และชายหาด มีพื้นที่ทำการเพาะปลูกเพียงเล็กน้อย ไม่มีแหล่งน้ำ ลำธารและหนองบึง

บริเวณที่เป็นจุดสูงสุดคือ บริเวณเขาใหญ่ ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของเกาะสีชังโดยมีความสูงประมาณ 192 เมตร ทั้งนี้สภาพของเกาะสีชังจะมีความสูงและความลาดชันดังนี้

- พื้นที่ที่มีความลาดชันน้อยกว่า 10% มีเนื้อที่ประมาณ 30% ของพื้นที่เกาะ หรือ 5.4 ตารางกิโลเมตร อยู่บริเวณรอบ ๆ ตัวชุมชน และหมู่บ้านโดยรอบในตอนกลางของเกาะและทอดตัวไปทางทิศใต้บางส่วน

- พื้นที่ที่มีความลาดชัน 10 -20% มีเนื้อที่ประมาณ 26% ของพื้นที่เกาะ หรือ 4.68 ตารางกิโลเมตร อยู่บริเวณตั้งแต่ตอนเหนือของแหลมท่าวัง และไปตามชายฝั่งทะเลทางทิศใต้ และครอบคลุมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันตกของเกาะจนจบบริเวณแหลมสลิด

- พื้นที่ที่มีความลาดชันเกิน 20% มีเนื้อที่ประมาณ 44% ของพื้นที่เกาะคือ 7.92 ตารางกิโลเมตร

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบมรสุม มี 3 ฤดู คือ

ฤดูร้อน ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงมิถุนายน

ฤดูฝน ตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม

ฤดูหนาว ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงกุมภาพันธ์

ข้อมูลด้านโครงสร้างพื้นฐาน(การคมนาคม / การสื่อสารและโทรศัพท์ / การไฟฟ้า / การประปา / การให้ประโยชน์ที่ดิน)

การคมนาคม

เกาะสีชังมีการคมนาคมติดต่อกับภายนอกโดยเฉพาะกับอำเภอศรีราชาด้วยเรือโดยสารข้ามฟากรับจ้างบริการทุกวัน โดย

- นอกจากท่าภาณุรังษี (ท่าบน) และท่าเทววงษ์ (ท่าล่าง) อำเภอเกาะสีชังไปอำเภอศรีราชาทุก ตั้งแต่เวลา 06.00-18.00 น.

- นอกจากท่าจันทน์อำเภอศรีราชาไปอำเภอเกาะสีชัง ตั้งแต่เวลา 07.00-20.00 น.

- อัตราค่าโดยสาร 40 บาท/คน และใช้เวลาเดินทางประมาณ 45 นาที

สำหรับการคมนาคมภายในเกาะสีชังจะมีรถจักรยานยนต์และรถสามล้อเครื่องโดยสารรับจ้างบริการอยู่ทั่วไป ทั้งนี้ บนเกาะสีชังมีถนนสายหลัก 2 สาย คือ ถนนอัมพวันและถนนวิชิต

การสื่อสารและโทรศัพท์

มีที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน 1 แห่ง

มีชุมสายโทรศัพท์ จำนวน 1 แห่ง

การไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้าที่ใช้อยู่ดำเนินการโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคด้วยเครื่องยนต์ดีเซลกำลังผลิต 630 กิโลวัตต์ และส่งกระแสไฟฟ้าตลอดวัน

ปัจจุบันอาคารบ้านพักอาศัยส่วนใหญ่ซึ่งเป็นชุมชนหลักที่อยู่บริเวณตลาดท่าบน และตลาดท่าล่างจะมีกระแสไฟฟ้าอย่างทั่วถึงประมาณ 1,369 ครัวเรือน

การประปา

เกาะสีชังไม่มีแหล่งน้ำสำหรับผลิตน้ำประปา และขณะนี้ยังไม่มีกำลังขุดหาแหล่งน้ำใต้ดินมาใช้ ทั้งนี้ น้ำจืดส่วนใหญ่จะได้น้ำจืดจากน้ำฝนที่กักเก็บโดยการดึงกักเก็บน้ำซึ่งกระจายอยู่ทั่วเกาะสีชัง

ในปัจจุบันเทศบาลตำบลเกาะสีชังได้มอบหมายให้บริษัท จัดการและพัฒนาทรัพยากรน้ำภาคตะวันออก จำกัด (มหาชน) หรือ EAST WATER ดำเนินการผลิตน้ำประปาจากน้ำทะเลด้วยระบบ RO (REVERSE OSMOSIS) สามารถผลิตน้ำประปาบริการแก่ประชาชนเกาะสีชังได้

ข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ป่าไม้ / สัตว์ป่า / น้ำ / ดิน / หิน / ปะการัง / ชะนัง / ผลไม้ / น้ำเสีย / ฝุ่นละออง / เสียง / ศิลปกรรม)

ป่าไม้

เกาะสีชังไม่มีป่าไม้เศรษฐกิจ แต่จะมีลักษณะของป่าไม้ภูเขาหรือป่าดิบชื้น เช่น ไม้ที่ขึ้นตามภูเขาทั่วไปในภาคกลาง ซึ่งพันธุ์ไม้เหล่านี้จะมีทั้งไม้ยืนต้น ไม้พุ่มและไม้คลุมดินขึ้นคละกันไป

สัตว์ป่า

สัตว์บนเกาะสีชังที่พบเห็นได้แก่ ลิง กระรอกขาว นกนานาชนิด และสัตว์เลื้อยคลาน

น้ำ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของเกาะสีชังเป็นโขดหิน มีความลาดชันและมีน้ำดินบางมาก พื้นที่แห้งแล้งกันดาร ไม่มีแหล่งน้ำผิวดินตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ห้วย หนอง คลองบึง และไม่มีแหล่งน้ำใต้ดิน จะมีก็แต่เพียงแอ่งน้ำเล็ก ๆ ที่เกิดจากน้ำฝนที่ไหลจากที่สูงลงที่ต่ำ เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขา และพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหินและความลาดชันมาก จึงทำให้น้ำฝนไหลในลักษณะเป็นน้ำไหลลงไปตามพื้นผิวอย่างรวดเร็ว

ดิน

ดินบนเกาะสีชังมีลักษณะที่เรียกว่า “RED SANDY LOAM TEXTURE” ซึ่งเป็นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์พอสมควร แต่มีความตื้นมาก เพราะมีต้นกำเนิดมาจากหินปูน ดินถูกปกคลุมด้วยหญ้าและต้นไม้ แร่ธาตุในดินถูกน้ำกัดเซาะและตกตะกอน

หิน

เกาะสีชังมีโครงสร้างทางธรณีวิทยาเป็นภูเขาหิน โดยมีพื้นที่บนเกาะส่วนใหญ่เป็นหินปูนประมาณ 80% และมีหินอัคนีอยู่บ้างทางด้านทิศตะวันออกของเกาะบริเวณแหลมท่าวังแลทางด้านทิศตะวันตกของเกาะบริเวณปลายแหลมทางใต้

ปะการัง

ในบริเวณเกาะสีชังสามารถพบปะการังที่ค่อนข้างสมบูรณ์ และจะอยู่รวมกันเป็นแนวปะการังรอบเกาะสีชัง นอกจากเกาะสีชังจะมีปะการังที่อยู่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่มก้อนและเป็นแนวแล้ว ยังมีปะการังชนิดพิเศษที่พบเฉพาะในบริเวณนี้เท่านั้น คือ ปะการังเดี่ยว ๆ ขนาดเล็ก

ขยะมูลฝอย

อัตราการผลิตขยะมูลฝอยประมาณ 9-10 ตัน/วัน และมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากประชากรและนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น สำหรับองค์ประกอบของขยะมูลฝอยในเขตเทศบาลตำบลเกาะสีชังสามารถสรุปได้ดังนี้

องค์ประกอบของขยะมูลฝอย (ร้อยละโดยน้ำหนัก)									
เศษอาหาร	กระดาษ	พลาสติก	แก้ว	โลหะ	ยาง/หนัง	ผ้า	ไม้/ใบไม้	หิน/กระเบื้อง	อื่น ๆ
40	30	5	2	1	1	1	10	20	3

การจัดการขยะมูลฝอยของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง มีดังนี้

1. การเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย ปัจจุบันเทศบาลตำบลเกาะสีชังมีรถเก็บขยะมูลฝอยประเภทรถบรรทุก 4 ล้อ ความจุ 10 ลบ.ม. จำนวน 4 คัน
2. การกำจัดขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลเกาะสีชัง ยังไม่มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินการเก็บขยะแล้วนำไปทิ้งยังบ่อขยะของเทศบาล ซึ่งมีพื้นที่ประมาณ 2 ไร่ เริ่มใช้งานมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 โดยมีลักษณะการนำไปเทกองบนพื้นที่แล้วเผา
3. การนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ จากแบบสอบถามโครงการศึกษาและนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ พบว่า ในโรงเรียนและชุมชนบางแห่ง มีกิจกรรมการนำขยะมูลฝอยกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ ได้แก่ การดำเนินการธนาคารขยะ การทำปุ๋ยหมักในโรงเรียนเกาะสีชัง และโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย ส่วนในชุมชน เช่น ชุมชนหมู่ที่ 6 ตำบลเทววงษ์ มีการเก็บรวบรวมขยะมูลฝอย เพื่อนำไปขายให้แก่ร้านรับซื้อ รวมทั้งมีกิจกรรม การนำขยะไปแลกเป็นสิ่งของ

อื่นด้วยสำหรับพื้นที่ในเขตอบต. ท่าเทววงษ์ ปัจจุบันยังไม่มีการจัดการขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธี ส่วนใหญ่จะเป็นการกำจัดโดยการเทกองบนพื้นที่แล้วเผาเช่นเดียวกัน

4. ปัญหาการลักลอบทิ้งขยะจากเรือสินค้าลงสู่ทะเล อำเภอกะสិขังประสบปัญหาการลักลอบทิ้งขยะจากเรือสินค้าลงสู่ทะเลเป็นจำนวนมาก ทำให้สภาพธรรมชาติบริเวณด้านหน้าเกาะสัซัง เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเทศบาลตำบลเกาะสัซังไม่สามารถเข้าไปดำเนินการแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากเป็นพื้นที่ความรับผิดชอบของกรมเจ้าท่า อย่างไรก็ตามเทศบาลตำบลเกาะสัซังได้มีนโยบายที่จะขยายเขตเทศบาลไปในน้ำทะเลน่านน้ำไทยรอบเกาะสัซัง คิดเป็นพื้นที่ 106.06 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเมื่อรวมกับพื้นที่เดิม (18 ตารางกิโลเมตร) แล้วจะมีพื้นที่ทั้งสิ้น 124.06 ตารางกิโลเมตร ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการจัดเก็บขยะมูลฝอยในทะเล ตลอดจนการควบคุมกิจกรรมต่าง ๆ จากการเดินเรือ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้ โดยขณะนี้สภาเทศบาลได้ให้ความเห็นชอบโครงการขยายเทศบาลลงไปในทะเลน่านน้ำไทยแล้ว

5. ปัญหามลพิษมีปัญหारेื่องขยะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากเรือสินค้าจำนวนมากที่จอดอยู่ในทะเลบริเวณรอบเกาะสัซัง ด้านที่ติดกับแหลมฉะบัง อำเภอสัตหีบ ซึ่งเป็นท่าเรือขนถ่ายสินค้าเรือเหล่านี้มีการลักลอบทิ้งขยะลงในทะเล และขยะถูกพัดพาไปบริเวณรอบเกาะ ก่อให้เกิดความสกปรกและทัศนียภาพที่ไม่สวยงาม นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องฝุ่นละอองจากการขนถ่ายแ่งมัน ล่าปะหลังและปูนซีเมนต์ รวมทั้งปัญหาน้ำเสียจากชุมชนและสารแขวนลอย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

น้ำเสีย

ส่วนใหญ่ประชาชนจะระบายน้ำเสียที่ใช้จากครัวเรือนลงสู่ที่ลุ่ม/ที่ต่ำ โดยระบบซึมผ่านพื้นดินหรือท่อระบายน้ำลงสู่ทะเล สำหรับน้ำเสียจากบ้านเรือนในขณะนี้เริ่มมีปริมาณมากขึ้น เนื่องจากมีประชากรเพิ่มขึ้น

ฝุ่นละออง

เกาะสัซังจะได้รับฝุ่นละอองจากการย่อยหิน และบางฤดูที่มีลมพัดเข้าสู่เกาะสัซังก็จะได้รับฝุ่นละอองแ่งมัน ถ่านหินและปูนซีเมนต์จากการขนถ่ายของเรือสินค้าขนาดใหญ่ลงสู่เรือเล็ก

เสียง

ปัจจุบันปริมาณรถจักรยานยนต์และรถสามล้อเครื่องมีมากขึ้น และมีการดัดแปลงท่อไอเสีย จึงทำให้มีเสียงรบกวน นอกจากนี้ยังมีเสียงจากการย่อยหิน

ศิลปกรรม

เกาะสัซังเป็นเกาะแห่งเดียวของประเทศไทยที่มีพระราชวังและเป็นแห่งเดียวที่มีพระราชอุโบสถเจดีย์ รวมทั้งมีโบราณสถานต่าง ๆ ทั้งนี้ โบราณสถานที่เกาะสัซังจะประกอบไปด้วย พระราชฐานอาคารสิ่งก่อสร้าง และสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ แล้วพระบาทสมเด็จพระ

พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามไว้โดยจะพบกระจายอยู่ทั่วทั้งเกาะสี่ซังจากแนวเขตพระราชฐานด้านทิศใต้ขึ้นมาทางทิศเหนือ ตลอดถึงเพื่อกเขาทางตอนบนสุด ซึ่งสถานที่ดังกล่าวล้วนแต่มีความสัมพันธ์กับเหตุการณ์ในเอกสารอ้างอิงต่าง ๆ จึงถือเป็นหลักฐานที่สำคัญที่มีคุณค่าอย่างยิ่งทางประวัติศาสตร์ เช่น พระจุฬาภรณราชฐาน เก่งพระภักดี ยอดสมเด็จพระจุลจอมเกล้า ที่แลราชโกษา ศิลาจารึก ด้านสุลการ พระที่นั่งโกสีย์วสุภรณ์ เป็นต้น

ข้อมูลด้านสังคม (การศึกษา/การสาธารณสุข/ศาสนา/ศิลปวัฒนธรรม และ ขนบธรรมเนียมประเพณี)

การศึกษา

เกาะสี่ซังจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยในระดับก่อนประถมศึกษาจัดให้บริการทั้งภาครัฐและเอกชน ส่วนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจัดให้บริการเฉพาะภาครัฐเท่านั้น

ข้อมูลด้านการศึกษาในระบบ

ก่อนประถมศึกษา (อนุบาล)	จำนวน 2 โรงเรียน
ประถมศึกษา	จำนวน 1 โรงเรียน
มัธยมศึกษา	จำนวน 1 โรงเรียน

ข้อมูลด้านการศึกษานอกระบบ

กลุ่มสนใจ	จำนวน 3 กลุ่ม
วิชาชีพระยะสั้น	จำนวน 4 กลุ่ม
ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน	จำนวน 2 กลุ่ม
ห้องสมุดประชาชน	จำนวน 1 กลุ่ม

การสาธารณสุข

มีการให้บริการด้านสาธารณสุขโดยมีสถานบริการดังนี้

โรงพยาบาลขนาด 52 เตียง	จำนวน 1 แห่ง
สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ	จำนวน 1 แห่ง
ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	จำนวน 1 แห่ง
จำนวนบุคลากรด้านสาธารณสุข	
แพทย์	จำนวน 1 คน
ทันตแพทย์	จำนวน 1 คน
เภสัชกร	จำนวน 1 คน
พยาบาล	จำนวน 10 คน

อาสาสมัครสาธารณสุข (ผสส. , อสม.)

จำนวน 69 คน

จากการศึกษาของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า ประชากรของเกาะสีชังมีพฤติกรรมในการรักษาพยาบาลเมื่อมีอาการเจ็บป่วย โดยส่วนใหญ่นิยมรักษาพยาบาล ที่โรงพยาบาลของศรีราชาหรือคลินิกอำเภอศรีราชามากกว่าที่จะใช้บริการโรงพยาบาล เกาะสีชัง ทั้งนี้ เนื่องจากโรงพยาบาลเกาะสีชังมีเครื่องมือ อุปกรณ์และเวชภัณฑ์ที่ทันสมัย ตลอดจนบุคลากรทางการแพทย์ไม่เพียงพอ

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ของเกาะสีชังนับถือศาสนาพุทธประมาณ 95% และศาสนาอื่น ๆ ประมาณ 5%

สถาบันหรือองค์กรทางศาสนา

วัด

จำนวน 2 แห่ง

ศาลเจ้า

จำนวน 1 แห่ง

ที่พักสงฆ์

จำนวน 1 แห่ง

ศิลปวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณี

ประเพณีวันไหล

เป็นประเพณีซึ่งจัดให้มีขึ้นในช่วงวันที่ 16-18 เมษายนของทุกปี บริเวณพระจุฑาธุชราชฐาน (พระราชวังเดิม) และเกาะขามใหญ่ ทั้งนี้ ในช่วงดังกล่าวชาวเกาะสีชังทุกเพศทุกวัยและทุกอาชีพจากทั่วสารทิศจะเดินทางกลับมากะสีชังอย่างพร้อมเพรียงกัน ทำให้บรรยากาศที่เกาะสีชังเป็นไปด้วยความคึกคักและมีชีวิตชีวาเป็นพิเศษ จึงเรียกวันนี้ว่า “วันรวมชาวเกาะ”

สำหรับในเช้าตรู่ของวันที่ 18 เมษายน ผู้คนจะแต่งตัวสวยงาม มีอาหารคาวหวานและเครื่องดื่มมาขายกัน ทั้งเครื่องดื่มของมีเนมา และจะออกมาทักทายกันจนกระทั่งเวลาประมาณ 7-8 โมงเช้า ทุกคนจะเข้าไปที่เกาะขามใหญ่ โดยมีเรือโดยสารคอยบริการ และในระหว่างที่อยู่บนเรือก็จะร้องรำทำเพลงกันอย่างสนุกสนาน ต่อมาหลังจากที่พระสงฆ์ฉันท์เพลเสร็จแล้ว ประชาชนก็จะมารวมกันรับประทานอาหาร และก่อพระทรายที่ชายหาดพร้อมกับปักธูปเทียน ตลอดจนมีการดื่มสังสรรค์ ร้องรำทำเพลง มีการสาดน้ำ บ้างก็งูมมือกันลงทะเล และบ้างก็อุ้มกันลงทะเล ทั้งนี้ ทุกคนจะไม่ถือสาแค้นเพราะเป็นวันประเพณีของเกาะสีชัง และพอได้เวลาอันสมควรทุกคนก็ทยอยกลับเกาะสีชังตามเดิม

ประเพณีวันกองข้าว

เป็นประเพณีซึ่งจัดให้มีขึ้นต่อจากวันไหล คือวันที่ 19 เมษายนของทุกปี โดยชาวเกาะสีชังที่ยังไม่กลับจากการเล่นวันไหลจะไปร่วมทำพิธีกองข้าว ณ พระจุฑาธุชราชฐาน

(พระราชวังเดิม) บริเวณหน้าศาลศรีชลธรเทพ

ประเพณีข้าวมันส้มตำ

เป็นประเพณีที่จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 ของทุกปี ซึ่งก็คือประเพณีลอยกระทงของชาวไทยทั่ว ๆ ไปนั่นเอง แต่ประเพณีลอยกระทงของชาวเกาะสีชังมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างกับที่อื่น กล่าวคือ ในวันลอยกระทงแทนที่จะนำกระทงไปลอยแต่เพียงอย่างเดียว แต่กลับมีวิธีการที่แปลกไปกว่านั้น โดยในตอนเย็นสุภาพสตรีของเกาะสีชังจะเตรียมข้าวมันพร้อมส้มตำ ส่วนสุภาพบุรุษก็จะสนุกรสนานตั้งแต่เย็น ครั้นพอเวลา 24.00 น. ข้าวมันและส้มตำก็ถูกล้าเลียงจากบ้านไปสู่พระราชวังเดิมเพื่อรับประทานร่วมกัน และเมื่อรับประทานเรียบร้อยแล้วก็ลอยกระทงร่วมกัน

เทศกาลไหว้พระบาท

เป็นประเพณีซึ่งชาวเกาะสีชังจัดขึ้นในกลางเดือน 3 ของทุกปี เพื่อสักการะรอยพระพุทธรูปที่ประดิษฐาน ณ ยอดเขาจุลจอมเกล้าฯ

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ (การประกอบอาชีพ / รายได้ / การพาณิชย์ / การบริหาร / การท่องเที่ยว)

การประกอบอาชีพ

ประชาชนชาวเกาะสีชังประกอบอาชีพ ดังนี้

ประมง	70%
ค้าขาย	15%
รับจ้างและอื่น ๆ	15%

นอกจากนี้ประชากรบางส่วนยังมีอาชีพรับราชการตามหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ โดยมีเปอร์เซ็นต์ค่อนข้างต่ำกว่าอาชีพอื่น ๆ แต่รายได้และกำลังซื้อค่อนข้างจะคงตัวกว่าอาชีพอื่น อย่างไรก็ตามถึงแม้ลักษณะของอาชีพต่าง ๆ ของชุมชนจะมีทั้งการประมง การพาณิชย์กรรม รับจ้าง การบริการและการท่องเที่ยว การรับราชการและอื่น ๆ แต่โครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจของชุมชนจะขึ้นอยู่กับลักษณะอาชีพเพียง 5 อย่าง คือ การประมง การพาณิชย์กรรม รับจ้าง การบริการและการท่องเที่ยว และการรับราชการเท่านั้น

รายได้

จากการสำรวจภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์ประชาชนเกาะสีชัง จำนวน 118 หลังคาเรือน 19-20 พฤศจิกายน 2537) พบว่าประชาชนเกาะสีชังมีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวเท่ากับ 7,572.77 บาท/เดือน และครัวเรือนส่วนใหญ่มีรายได้ดังนี้

ต่ำกว่า 5,000 บาท	ร้อยละ 55.93
ระหว่าง 5,001-15,000 บาท	ร้อยละ 28.81
ระหว่าง 15,001-30,000 บาท	ร้อยละ 11.30
มากกว่า 30,000 บาท	ร้อยละ 1.67

การพาณิชย์

ธนาคาร	จำนวน 1 แห่ง
สหกรณ์	จำนวน 1 แห่ง
สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงขนาดใหญ่	จำนวน 1 แห่ง

การบริการ

โรงแรม	จำนวน 1 แห่ง
สถานที่พักผ่อน ๗	จำนวน 12 แห่ง
ร้านอาหาร	จำนวน 8 แห่ง
สถานบริการและเริงรมย์	จำนวน 4 แห่ง
ผู้ประกอบการเรือโดยสาร	จำนวน 3 แห่ง

การท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยว

จากการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวของสุขาภิบาลเกาะสีชัง ซึ่งมีนักท่องเที่ยวประมาณ 10,000 คน/ปี หรือคิดเป็นร้อยละ 0.35 ของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี ดังนั้น ถ้าประมาณการท่องเที่ยว โดยพิจารณาจากฐานข้อมูลที่นักท่องเที่ยวมาจังหวัดชลบุรีมีจำนวน 3,75 ล้านคน ก็จะมีนักท่องเที่ยวมาเกาะสีชังประมาณปีละ 12,500 คน

แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ

ศาลเจ้าพ่อเขาใหญ่
พระจุฑาธุชราชฐาน (พระราชวังเดิม ร.5)
หาดถ้ำพัง (อ่าวอัมรินทร์)
ช่องอิศริยาภรณ์ (อ่าวเขาขาด)
ท่ายายทิม
แหลมสีชัง
รอยพระพุทธรูป
อ่างเก็บน้ำชลประทาน

แหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

วัดจุฬาทิศธรรมสมาธิวิหาร

วัดถ้ำยายปริก

ถ้ำจักรพงษ์

ศิลาจารึกของ ร. 5

แก่งจัน

ที่แลราชโกษา (พลับพลา ร. 5)

เจดีย์วัดอัมพวงคณิมิตร

ประภาคารแหลมท่าวัง

ยอดเสาธงอัมพวงค์

หาดทรายแก้ว

หาดถ้ำหาดทราย

แหล่งตกปลา

เกาะส้มบันย้อย

เกาะขามน้อย

แหลมจักรพงษ์ (ถ้ำพัง)

แหลมมหาวชิราวุธ (เขาขาด)

จุดดูพระอาทิตย์ขึ้น

แหลมท่าวัง

เขาใหญ่

จุดดูพระอาทิตย์ตก

แหลมจักรพงษ์ (ถ้ำพัง)

แหลมมหาวชิราวุธ (เขาขาด)

ข้อมูลด้านการเมืองการบริหาร

การจัดตั้งเทศบาล

เทศบาลตำบลเกาะสีชังเดิมมีฐานะเป็นสุขาภิบาลเกาะสีชัง และได้เปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลเกาะสีชังเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 โดยผลของพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542

การปกครอง

เทศบาลตำบลเกาะสีชังอยู่ในตำบลท่าเวว่งษ์ และอยู่ในเขตการปกครองของอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วยชุมชน 7 ชุมชน คือ

1. ชุมชนบ้านท่าเวว่งษ์
2. ชุมชนบ้านศาลเจ้าแก้ว
3. ชุมชนบ้านท่าวัง
4. ชุมชนบ้านตรอกด่านภาษี
5. ชุมชนบ้านสะพานคู่
6. ชุมชนบ้านภาณุรังษี
7. ชุมชนบ้านเกาะขามใหญ่

หน่วยราชการในเขตเทศบาล

1. อำเภอเกาะสีชัง
2. สถานีตำรวจภูธรอำเภอเกาะสีชัง
3. งานตำรวจน้ำเกาะสีชัง
4. เทศบาลตำบลเกาะสีชัง
5. ด่านตรวจคนเข้าเมือง
6. ด่านที่ทอดเรือภายนอกเกาะสีชัง กรมศุลกากร
7. โรงพยาบาลเกาะสีชัง
8. สถานีตรวจอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา
9. การไปรษณีย์โทรเลข
10. การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
11. ชุมสายโทรศัพท์
12. ศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียน
13. การประมงศึกษา
14. โรงเรียนจุฬาภรณศึกษา
15. โรงเรียนเกาะสีชัง
16. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเวว่งษ์ (สำนักงาน)

วัสดุอุปกรณ์

ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

รถยนต์ดับเพลิง

จำนวน 1 คัน

รถยนต์บรรทุกเครื่องดับเพลิง

ชนิดหาบหาม

จำนวน 1 คัน

รถยนต์บรรทุกน้ำ

จำนวน 1 คัน

เครื่องดับเพลิงชนิดหาบหาม

จำนวน 2 เครื่อง

ด้านการกำจัดขยะมูลฝอย

รถยนต์บรรทุกขยะมูลฝอย

จำนวน 4 คัน

ถังรองรับขยะมูลฝอยในพื้นที่

จำนวน 314 ใบ

เตาเผาขยะมูลฝอย

จำนวน 1 เตา (ไม่ได้ใช้งาน)

โรงแยกขยะมูลฝอย

จำนวน 1 หลัง

ที่ดินสำหรับทิ้งขยะมูลฝอย

จำนวน 2 ไร่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องนี้ มีผู้ศึกษาหรือวิจัยที่รวบรวมมาเป็นแนวทางพิจารณา ดังนี้

วิรัช ชมชื่น (2537) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรากำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า จำนวนสมาชิกในครัวเรือนรายได้เฉลี่ยต่อเดือน การรับรู้ข่าวสาร และความรู้เกี่ยวกับการกำจัดขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อพฤติกรรมกรากำจัดขยะมูลฝอย ส่วนระยะเวลาที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อพฤติกรรมกรากำจัดขยะมูลฝอย ปัญหาอุปสรรคในการกำจัดขยะมูลฝอยของประชาชนที่พบมากที่สุดคือ ปัญหาในการกำจัดขยะมูลฝอยประเภท เศษอาหาร เศษผัก และเศษเปลือกผลไม้ รองลงมาได้แก่ ขยะจำพวกขวดแก้ว กระป๋อง วิธีการกำจัดส่วนมากจะทิ้งรวมกับขยะชนิดอื่นในถังใบเดียวโดยไม่มีแยกประเภท

สุเมธ แสงนิมนวล (2531) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านเคหะบาล พบว่า ปัจจัยด้านเพศ อาชีพ และการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมหมู่บ้านเคหะบาล แต่ปัจจัยด้านอายุ สถานภาพทางสังคมและความรู้ความเข้าใจ มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในกิจกรรมหมู่บ้านเคหะบาล

สมใจ เข้มเจริญ (2531) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ศึกษากรณีตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ เป็นการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ซึ่งการวิจัยนี้ใช้ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นหลัก และเสริมด้วยข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยจัดการสนทนากลุ่ม พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ อายุ ระดับ

การศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนที่ดินที่ใช้ประโยชน์ การได้รับข่าวสารในเรื่องการอนุรักษ์และ
ความเห็นพ้องต้องกันของเพื่อนบ้านในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผลการวิเคราะห์พบว่า
ประชาชนส่วนใหญ่ มีฐานะยากจน ได้รับการศึกษาค่อนข้างต่ำ มีที่ดินใช้ประโยชน์ไม่มากและมัก
ใช้ฟันและถ่านเป็นเชื้อเพลิงในการหุงหาอาหาร

ขวัญชัย วงศ์นิติกร (2532) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน
ของผู้ที่อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมือง พบว่าผู้ที่อยู่อาศัยในเขตหมู่บ้านจัดสรรชานเมืองมี
ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองในด้านร่วมบำรุงรักษา และติดตามผลการพัฒนาชุมชน
มากที่สุด รองลงมามีส่วนร่วมปฏิบัติการเสนอความคิดเห็น และวางแผนพัฒนาชุมชน ตามลำดับ
นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยทางฐานะเศรษฐกิจ การเป็นผู้นำทั้งนอกและในชุมชน การเป็นสมาชิกกลุ่ม
กิจกรรมการติดต่อผู้นำ การได้รับข่าวสารกิจกรรมชุมชน เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนา
ชุมชน ส่วนปัจจัยที่ไม่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนคือ ระดับการศึกษา ความรู้
ความเข้าใจในการแบบแผนพัฒนาชุมชน

อนุชัย เล็กบำรุง (2533) ได้ศึกษาลักษณะและระดับของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
โครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์ และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมโครงการตำรวจ
ชุมชนสัมพันธ์ พบว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดตำรวจชุมชนสัมพันธ์ มีระดับของการมีส่วนร่วมนาน ๆ
ครั้ง และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ส่วนอายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส
อายุราชการ และความรู้ความเข้าใจในโครงการ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมใน
กิจกรรมโครงการตำรวจชุมชนสัมพันธ์

สุรีย์ ตัณฑศรีสุโรจน์ (2531) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพ
สิ่งแวดล้อมของผู้นำเยาวชนในชุมชนคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า ระยะเวลา
การอยู่อาศัยและความรู้ความเข้าใจด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับ
การมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของผู้นำเยาวชน

บุญชัย เกิดปัญญาวุฒน์ (2534) ได้ทำการศึกษาถึงความเหมาะสมในการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนต่อการกระบวนกระบวนการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม ผลการศึกษาในส่วนของการทัศนคติต่อการมี
ส่วนร่วมนั้น ในส่วนของประชาชน พบว่า เป็นสิ่งที่ดีควรจะทำให้มีการนำมาใช้เป็นขั้นตอนหนึ่งของ
ระบบการประเมินฯ ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้ระบบการยอมรับของกลุ่มต่าง ๆ มีความเป็นไปได้สูง แต่
อย่างไรก็ดีกลุ่มศึกษาบางส่วน เช่น ผู้พิจารณารายงาน นิติบุคคลผู้จัดทำรายงานและหน่วยงาน
อนุญาต ได้มีความกังวลในเรื่องของความพร้อมของประชาชนทั่วไปในเรื่องของความตระหนักใน
เรื่องสิ่งแวดล้อมความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนเรื่องผลประโยชน์และพื้นฐานการศึกษา ว่ามี

ความพร้อมเพียงใด ซึ่งจากทัศนคติโดยรวมแล้วเห็นประชาชนทั่วไปคงจะยังไม่มีความพร้อมที่เพียงพอ

ดังนั้น หากจัดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินฯ ควรที่จะได้มีมาตรการที่เหมาะสมรองรับไว้เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้นำมากำหนดเป็นแนวทางในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาศึกษาปัจจัยที่สอดคล้องกับปัญหาที่ศึกษา คือ ปัจจัยเรื่องเพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ และสถานภาพในที่อยู่อาศัย

ฟาเดล, ไชนาติ, จิสร และจามารี (Fadel, Zeinati, Jisr & Jamali, 2001, pp.281-300) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในด้านอุตสาหกรรมในประเทศที่กำลังพัฒนา จากกรณีศึกษาในประเทศเลบานอน งานวิจัยนี้เสนอปัญหาขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมในประเทศเลบานอน ลักษณะของขยะทั้งของแข็งและของเหลว รวมทั้งขยะที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตลอดจนโครงการนำขยะมาใช้ประโยชน์ และการปฏิบัติการส่งออกและนำเข้าขยะเหล่านั้น ทั้งความสามารถในการบริหารจัดการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความต้องการในการออกกฎหมายดูแลสิ่งแวดล้อม แหล่งเรียนรู้การดูแลปัญหาเรื่องขยะ และกำลังพลที่นำเสนอโครงการให้เกิดผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในชุมชนเสนอความคิดที่ดำเนินการตามสภาพจริงของการจัดการเรื่องขยะจากโรงงานอุตสาหกรรมตามกำลังทรัพยากรทางด้านเศรษฐกิจ และเทคนิคการจัดการดูแล

เขตอุตสาหกรรมในประเทศเลบานอน ประกอบด้วยอุตสาหกรรมขนาดเล็ก (84% มีการว่างจ้างบุคคลน้อยกว่า 10 คน) ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมแบบเล็ก (96%) กระจายตามโซนอุตสาหกรรม 41 แห่ง ซึ่งมีผลต่อสุขภาพของบุคคลในชุมชนเหล่านั้น รวมทั้งขยะทั้งของแข็งของเหลว และที่มีพิษต่อสุขภาพ 346,730 ตันต่อปี 20,169,900 ลูกบาศก์เมตร / ต่อปี และระหว่าง 3,000-15,000ตัน/ต่อปี แม้ว่าการเจริญเติบโตของโรงงานอุตสาหกรรมมีผลต่อการพัฒนาทางสังคม – เศรษฐกิจของประเทศ (17%) มีรายได้รวมของผลิตภัณฑ์ในสินค้าประเภทเครื่องอุปโภค/บริโภคในประเทศ แต่การจัดการวางแผนดูแลสิ่งแวดล้อมมีความตระหนักเข้าใจอยู่ในระดับต่ำ เพราะไม่มีกฎหมายการจัดการดูแลสิ่งแวดล้อมที่ดีพอ ตลอดจนการบริหารจัดการดูแลด้านขยะที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมจากหน่วยงานของรัฐบาล

คาเซวา, มบูลิก และคาสเซนกา (Kaseva, Mbuligwe & Kassenga, 2002, pp. 243-257) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการนำขยะในบ้านมาใช้ใหม่ในเมืองดาร์ เอส ซาลาม (Dar es Salaam) ประเทศแทนซาเนีย จุดประสงค์ของงานวิจัยเพื่ออธิบายว่าการจัดการขยะ ชนิดขยะ และจำนวนของขยะที่นำมาใช้ใหม่ เพื่อลดจำนวนขยะตลอดจนเพิ่มรายได้ การศึกษาพบว่า ขยะใน

การทิ้งประมาณ 0.36 กิโลกรัม/ต่อคน/ต่อวัน และ 14,600 กิโลกรัม/ต่อปี ขยะ 8,030 กิโลกรัม หรือ 55% สามารถนำมาใช้ใหม่ และเพิ่มรายได้ TSH 834,000 ซึ่งมีรายได้มากกว่ารายได้ต่อปีต่ำสุดของประชากรถึง 2 เท่า (TSH 360,000) งานวิจัยแจ้งว่าการนำขยะมาใช้ใหม่ จะลดขยะในการกำจัดถึง 11% ฉะนั้นเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ / ลดขยะ และลดปัญหาที่ดิน / เขตที่ไม่ได้รับประโยชน์ใช้สอยด้านอื่น ๆ จึงจำเป็นต้องจัดระบบการวางแผนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อนำมาใช้ในเมืองดาร์ เอส ซาลาม (Dar es Salaam) ประเทศแทนซาเนีย

เจอร์คแซก, ทาราบูลา และ รีด (Jurczak, Tarabula & Read, 2003, pp.67-88) ได้ทำการศึกษาวิจัยวิเคราะห์เรื่อง การเพิ่ม การมีส่วนร่วมในการจัดการเรื่องขยะในแต่ละท้องถิ่น ในเมืองจาซโด ประเทศโปแลนด์ พบว่า ในเมืองจาซโด (ประเทศโปแลนด์) มีระบบรวบรวมขยะแบบแยกประเภทใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 แม้ว่าระบบการแยกขยะได้รับการสนับสนุนรณรงค์อย่างสูง แต่ระบบการนำขยะมาใช้ใหม่ ทั้งด้านจำนวนปริมาณและคุณสมบัติที่ดีของการจัดระบบยังไม่ได้ได้รับการพัฒนา งานเทศบาลได้มองหาทางออกของการบริหารจัดการนำขยะมาใช้ใหม่ โดยนำโครงการรีไซเคิลขยะจากประเทศอังกฤษมาปรับใช้ในเมือง โดยโรงเรียนมัธยมศึกษาในท้องถิ่น จัดกลุ่มแนะนำไปเยี่ยมเยียนแต่ละครอบครัวเพื่ออธิบายแผนการจัดการนำขยะมาใช้ใหม่ และการรณรงค์สื่อสารให้ทั่วถึง มีการสำรวจจำนวนสมาชิกในชุมชน และให้การศึกษาแก่สมาชิกในชุมชนในโครงการนี้ ในปัจจุบันกลุ่มแนะนำได้เยี่ยมเยียนผู้เข้าร่วมโครงการ 14% ของกลุ่มเป้าหมาย และ 75% ของผู้รับนโยบายได้นำขยะมาใช้ใหม่ โดยการรณรงค์โครงการนำขยะมาใช้ใหม่แก่ผู้เช่าตึก รามบ้านช่องและเจ้าของบ้านในเมืองส่วนใหญ่มีการนำขยะประเภทกระดาษมาใช้ใหม่ และส่วนน้อยเริ่มนำขยะประเภทแก้วมาใช้ใหม่ ซึ่งมีการขยายขอบข่ายโครงการ และเงินทุนสำหรับปีต่อไป อาจจะนำไปสู่การนำขยะมาใช้ใหม่ในเมืองอื่น ๆ ทั่วประเทศโปแลนด์เพื่อขยายสัมฤทธิ์ของโครงการนำขยะมาใช้ใหม่ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

อาเหม็ด และอาลี (Ahmed & Ali, 2004, pp.467-479) ได้ทำการศึกษาเรื่องความร่วมมือในการจัดการบริหารเรื่องขยะในประเทศที่กำลังพัฒนา : การเชื่อมโยงทฤษฎีการบริหารจัดการตามสภาพจริงที่เกิดขึ้น โดยกล่าวว่าในประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งฝ่ายเอกชน และหน่วยงานราชการ มีการร่วมมือการบริหารจัดการเรื่องขยะมูลฝอย มีการกระตุ้นให้หน่วยงานเอกชนเข้ามาบริหารจัดการ และเชื่อมโยงการประสานงานที่เกี่ยวข้องเพื่อปรับปรุงความมีประสิทธิภาพของงานหลัก และเพิ่มโอกาสใหม่ ๆ ในการร่วจำง โดยนำทฤษฎีทางด้านสังคมวิทยาเกี่ยวกับการจัดการแบ่งหน้าที่ และระบบราชการทั่ว ๆ ไปมาปรับให้อยู่รอด ทำงานร่วมกันได้ในสังคมโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลง มีการพึ่งพาอาศัย นักเศรษฐศาสตร์ได้แย่งในการจัดการองค์การของทั้ง 2 ฝ่าย ซึ่ง

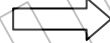
ต้องอาศัยการประชาสัมพันธ์ ให้นักธุรกิจนำผู้เชี่ยวชาญมาสร้างควมมีประสิทธิภาพ สร้างความน่าเชื่อถือ ผลประโยชน์และการวางแผนระยะยาวให้กับองค์กรรัฐบาล เพื่อสมดุลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เกิดความสมบูรณ์แบบบริหารจัดการงานที่ไร้ประสิทธิภาพ และการทุจริตในระบบราชการ ผู้เขียนเน้นถึงความต้องการในการออกแบบองค์กร การทำงาน และการประชาสัมพันธ์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้สรุปกรอบแนวคิดในการศึกษา ดังนี้

ตัวแปรอิสระ
(independent variables)

เพศ
อายุ
การศึกษา
รายได้
อาชีพ
สถานภาพในที่อยู่อาศัย

ตัวแปรตาม
(dependent variables)

ระดับการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการกำจัดการ
ของเทศบาลตำบลเกาะสีชัง
* สูง
* กลาง
* ต่ำ